

Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence rizikového chování

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školní zákon), ve znění pozdějších předpisů

§ 5 Školní vzdělávací programy, jejich vazba na RVP, jejich obecný obsah, odpovědnost za jeho vydání a zveřejnění. § 12 Vlastní hodnocení školy, hodnocení ČŠI, vypracování výroční zprávy. § 30 Školní řád (vnitřní řád v případě ostatních školských zařízení), jeho náležitosti, odpovědnost a povinnost zveřejnění. § 116 Školská poradenská zařízení zajišťují pro děti, žáky a studenty a jejich zákonné zástupce, pro školy a školská zařízení informační, diagnostickou, poradenskou a metodickou činnost, poskytují odborné speciálně pedagogické a pedagogicko-psychologické služby, preventivně výchovnou péči a napomáhají při volbě vhodného vzdělávání dětí, žáků nebo studentů a přípravě na budoucí povolání. Školská poradenská zařízení spolupracují s orgány sociálně-právní ochrany dětí a orgány péče o mládež a rodinu, zdravotnickými zařízeními, popřípadě s dalšími orgány a institucemi.

Dnem 1. ledna 2012 nabyl účinnosti zákon č. 472/2011 Sb., kterým se mění školní zákon.

- **Novela vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (s účinností od 1. 9. 2011)**

Přehled kroků, které ministr Dobeš v oblasti inkluze již učinil:

- Vyhláška nabízí možnost větší **informovanosti** klientů poradenských služeb o obsahu doporučení poradny a o jejich dalších možnostech v rámci vyšetření
- Klienti mohou využít nově zavedený „**institutu výhrad**“ k doporučením – mohou například vyjádřit svůj nesouhlas s doporučením poradny
- Informace o poradenských službách musí být klientům poskytované **srozumitelně a jednoznačně**
- Stanovují se **časové lhůty** – poradenská služba musí být zahájena do 3 měsíců od doporučení, do 1 měsíce od ukončení vyšetření musí být vydaná zpráva
- Do **poraden** mohou chodit (kromě běžných žáků) nově i žáci zdravotně a sociálně **znevýhodnění**, přičemž jim bude poskytnuta potřebná odborná pomoc
- **Novela vyhlášky již vyšla ve Sbírce zákonů, platit má od 1. 9. 2011**

Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních (s účinností od 17. 2. 2005)

- § 1 O poskytování poradenských služeb (komu jsou poskytovány a za jakých podmínek, povinnost podrobně informovat příjemce služeb). § 2 Obsah poradenských služeb § 5 Poradna
- Odst. a, b, c- spektrum poradenských služeb poskytovaných poradnou
- Odst. d):
- Poradny poskytují metodickou podporu škole
- Odst. e):
- Prostřednictvím metodika prevence zajišťuje (poradna) prevenci sociálně patologických jevů, realizaci preventivních opatření a koordinaci školních metodiků prevence.
- § 7
- O poskytování poradenských služeb ve škole, jejich personálním zajištění a zaměření (Odst. b): primární prevenci sociálně patologických jevů)
- Příloha č. 1 k vyhlášce č. 72/2005 Sb.
- Standardní činnosti poraden

- Informační a metodická činnost. Příprava podkladů pro vzdělávací opatření, dokumentace apod.:
- 8) Metodická pomoc při tvorbě preventivních programů škol.
- Příloha č. 3 k vyhlášce č. 72/2005 Sb.
- Stanovuje činnosti školního metodika prevence (metodické, koordinační, informační, poradenské atd.), standardní činnosti školního psychologa (konzultační, poradenské, intervenční, metodické, vzdělávací atd.).
- **Novela vyhlášky č. 73/2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a mimořádně nadaných (s účinností od 1. 9. 2011)**
 - Nově se vyhláška věnuje kromě **zdravotně postižených** také podmínek vzdělávání dětí, žáků a studentů **zdravotně a sociálně znevýhodněných** (včetně žáků romských)
 - Vyhláška **zakazuje** vzdělávat děti bez mentálního postižení podle vzdělávacího programu určeného pro žáky takto postižené
 - Rozšiřuje se **okruh činnosti asistenta pedagoga** pro žáky s těžkým zdravotním postižením o pomoc při sebeobsluze a pohybu žáků s těžkým zdravotním postižením
 - Nově se doplňuje termín „**středně těžké mentální postižení**“ (v původní vyhlášce vynecháno nedopatřením)
 - **Zpřesňuje se složení týmu** pedagogických pracovníků působících ve třídě zřízené pro žáky s těžkým zdravotním postižením (mohou zde působit 3, z nichž alespoň 1 je asistent pedagoga)
 - **Novela vyhlášky bude zveřejněna ve Sbírce zákonů, platit má od 1. 9. 2011**

Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných (s účinností od 17. 2. 2005)

- **Vyhláška č.15/2005 Sb.**, kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů, výročních zpráv a vlastního hodnocení školy. Obsahem výroční zprávy podle této vyhlášky musí být i vyhodnocení plnění dalších úkolů, například prevence sociálně patologických jevů, environmentální a multikulturní výchovy, vzdělávání cizinců a příslušníků národnostních menšin a výchovy k udržitelnému rozvoji.
- **Vyhláška č. 48/2005 Sb.**, o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

Tento zákon upravuje předpoklady pro výkon činností pedagogických pracovníků, jejich další vzdělávání a kariérní systém. Vztahuje se na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení a na pracovníky v zařízeních sociální péče. Vymezuje pedagogickou činnost, kdo ji vykonává, vymezuje obecné podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků.

- **Vyhláška č. 317/2005 Sb.**, o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
§ 9
O studiu k výkonu specializovaných činností (tvorba a následná koordinace ŠVP, prevence sociálně patologických jevů), jeho délce (250 hodin) a způsobu zakončení.
- **Vyhláška č.263/2007 Sb.**, kterou se stanoví pracovní řád pro zaměstnance škol a školských zařízení zřízených Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, krajem, obcí nebo dobrovolným svazkem obcí. Stanovuje povinnost spolupráce s ostatními pedagogickými pracovníky, s výchovným poradcem, se školním metodikem prevence, s metodikem informačních a komunikačních technologií, spolupráce se zákonnými zástupci žáků, odborná péče o kabinety, knihovny a další zařízení sloužící potřebám vzdělávání, výkon prací spojených s funkcí třídního učitele a výchovného poradce, účast na poradách svolaných vedoucím zaměstnancem školy nebo školského zařízení, studium a účast na dalším vzdělávání pedagogických pracovníků.

Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

Tento zákon stanoví podmínky činnosti ve školských zařízeních v oblasti předcházení vzniku a rozvoji negativních projevů chování dítěte nebo narušení jeho zdravého vývoje, zmírňování nebo odstraňování příčin nebo důsledků již vzniklých poruch chování. Dále definuje zařízení pro preventivně výchovnou péči, podmínky pro její vykonávání a dále také práva a povinnosti dětí umístěných v zařízení.

- **Vyhláška č. 458/2005 Sb.**, kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče (dále jen "středisko") a stanoví vzorový vnitřní řád střediska. Dále upravuje podrobnosti o obsahu a rozsahu činnosti střediska, o podmínkách, za kterých středisko poskytuje své služby, o organizaci a podmínkách provozu střediska, stanoví kritéria pro přijímání osob uvedených v odstavci 2 do střediska a podrobnosti o jejich propouštění ze střediska.
- **Vyhláška 438/2006 Sb.**, kterou se upravují podrobnosti výkonu ústavní výchovy a ochranné výchovy ve školských zařízeních. Stanovuje organizační postupy diagnostických ústavů, zvláště při práci s dětmi vyžadujícími výchovně léčebný režim v důsledku jejich neurologického poškození a psychického onemocnění, dětmi se závažnými poruchami chování, dětmi s extrémními poruchami chování.
- **Vyhláška 60/2006 Sb.**, o psychické způsobilosti pedagogických pracovníků.

Vnitroresortní předpisy a dokumenty

- Strategie prevence rizikových, projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2009 – 2012, MŠMT 2009
- Školní preventivní program pro mateřské a základní školy a školská zařízení, MŠMT
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č. j.: 14 423/1999-22
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č. j.: 10 194/2002-14
- Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č. j.: 24 246/2008-6
- Metodický pokyn k odměňování pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců škol a školských zařízení a jejich zařazování do platových tříd podle katalogu prací, č. j.: 10 300/2010-25
- Informace pro odbory školství krajských úřadů, předškolní zařízení, školy a školská zařízení. Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003-24
- Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č. j.: 11691/2004-24
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže, č. j. 21 291/2010-28 (nahrazuje metodický pokyn č. j. 20 006/2007- 51)

Aktuálně – Metodické doporučení k prevenci je po ročním stažení opětovně zveřejněno. V průběhu roku byl materiál připomínkován – prostřednictvím krajských školských koordinátorů prevence byl materiál rozeslán metodikům prevence v pedagogicko-psychologických poradnách, dále pak školním metodikům prevence. Současně byla zřízena speciální mailová adresa, prostřednictvím níž mohli zástupci laické i odborné veřejnosti sdělovat své názory k danému dokumentu. Na počátku září se konala konference, kde autoři jednotlivých příloh seznámili přítomné auditorium s návrhy úprav a současně se vyjádřili k vzneseným připomínkám. Poslední čtvrtletí roku 2011 bylo věnováno konečné finalizaci a redakci materiálu.

Předkládáme vám dokument, u kterého považujeme za důležité sdělit následující:

1. jedná se o metodické doporučení, tudíž nejde o dokument závazné legislativní povahy;
2. materiál byl zpracován předními odborníky v daných oblastech, vychází ze současné úrovně poznání, ověřené a osvědčené praxe, reprezentuje názory autorů na danou problematiku

(současně ale nevylučuje, že v praxi existují jiné pohledy na věc a jiné přístupy řešení, které se také osvědčují);

3. je třeba s materiálem pracovat vždy s ohledem na specifika daného prostředí a zejména specifika konkrétní situace, která vyžaduje individuální přístup – nelze jej brát jako mechanický návod, jediný správný a ani jako konečný výčet postupů v případech výskytu rizikového chování;
4. materiál předpokládá, že s ním budou pracovat kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci, proto má spíše podpůrný charakter – nejedná se o jednoznačný a jedinečný návod;
5. materiál si klade za cíl být pružným, tudíž se předpokládá průběžné doplňování dalších témat z oblasti rizikového chování, stejně tak je otevřený vašim připomínkám a námětům, které můžete směřovat na adresu doporuceni@msmt.cz - následně se jimi budou zabývat pracovníci úseku prevence.

Věříme, že vám metodické doporučení bude při vaší práci vhodným a efektivním pomocníkem.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

Zákon č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými toxikomaniemi a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO SPRAVEDLNOSTI

Trestní zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dříve zákon č. 140/1961 Sb.)

Tento zákon definuje v § 89 trestný čin, těžkou újmu na zdraví, stanovuje osoby blízké, veřejné činitele a volené funkcionáře. Odst. 10 tohoto paragrafu určuje alkohol, omamné a psychotropní jako látky a jiné látky jako látky návykové a způsobí nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování. §167- Nepřekážení trestného činu- odst. 2, nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle § 187 a 188. § 187 stanovuje výši trestu při neoprávněné výrobě, dovozu, vývozu, nabízení, zprostředkování, prodeji nebo jinému opatřování nebo přechovávání omamné nebo psychotropní látky. § 187a o přechovávání omamné nebo psychotropní látky v množství větším než malém a o trestním postihu. § 188 o výrobě, opatřování nebo přechovávání OPL a o trestním postihu. § 188a- Šíření toxikomanie, trestní postih.

vymezuje:

- § 204 Kuplířství
- § 205 Ohrožování mravnosti
- § 212 Opuštění dítěte
- § 213 Zanedbávání povinné výživy
- § 215 Týrání svěřené osoby
- § 216 Únos a obchodování s dětmi
- § 217 Ohrožování mravní výchovy mládeže
- § 219 Vražda
- § 221 § 224 Ublížení na zdraví
- § 231 Omezování osobní svobody
- § 241 Znásilnění
- § 242 a § 243 Pohlavní zneužívání
- § 246 Obchodování s lidmi
- **§ 367 Nepřekážení trestného činu**
- **§ 368 Neoznámení trestného činu**

Zákon o Probační a mediační službě 257/2000 Sb., ve změně dalších zákonů

§ 2

(1) Probačí se pro účely tohoto zákona rozumí organizování a vykonávání dohledu nad obviněným, obžalovaným nebo odsouzeným (dále jen "obviněný"), kontrola výkonu trestů nespojených s odnětím svobody, včetně uložených povinností a omezení, sledování chování odsouzeného ve zkušební době podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, dále individuální pomoc obviněnému a působení na něj, aby vedl řádný život, vyhověl soudem nebo státním zástupcem uloženým podmínkám, a tím došlo k obnově narušených právních i společenských vztahů.

(2) Mediací se pro účely tohoto zákona rozumí mimosoudní zprostředkování za účelem řešení sporu mezi obviněným a poškozeným a činnost směřující k urovnání konfliktního stavu vykonávaná v souvislosti s trestním řízením. Mediaci lze provádět jen s výslovným souhlasem obviněného a poškozeného.

Zákon č. 218/ 2003 sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže

Tento zákon upravuje podmínky odpovědnosti mládeže za protiprávní činy uvedené v trestním zákoně, opatření ukládaná za takové protiprávní činy, postup, rozhodování a výkon soudnictví ve věcech mládeže.

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů

§ 1 Sociálně-právní ochrana dětí

(1) Sociálně-právní ochranou dětí (dále jen "sociálně-právní ochrana") se rozumí zejména

- a) ochrana práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
- b) ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
- c) působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny.

(2) Nedotčeny zůstávají zvláštní právní předpisy, které upravují též ochranu práv a oprávněných zájmů dítěte

Stanovuje v § 32a v § 10 povinnosti, předepisuje činnosti a vymezuje pravomoci Obecních úřadů a Obecních úřadů obcí s rozšířenou pravomocí v oblasti sociálně právní ochrany dětí.

- předním hlediskem sociálně-právní ochrany je **zájem a blaho dítěte** (§ 5),
- každý je oprávněn **upozornit** na závadné chování dětí jejich **rodiče** (§ 7 odst. 1),
- každý je oprávněn **upozornit orgán sociálně-právní ochrany** na porušení povinnosti nebo zneužití práv vyplývajících z rodičovské odpovědnosti jakož i na skutečnost, že rodiče nemohou plnit povinnosti vyplývající z rodičovské zodpovědnosti, nebo na další skutečnosti, z kterých vyplývá potřeba sociálně-právní ochrany dětí. Tím není dotčena oznamovací povinnost a povinnost překazit jednání podle trestního zákona ve vztahu k trestným činům týrání svěřené osoby a pohlavního zneužívání (§ 7 odst. 2)

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů

§ 31 Souhrn práv a povinností rodičovské zodpovědnosti

§ 32 Rozhodující úloha rodičů, jejich příklad ve výchově.

§ 33 Na výchově dítěte se podílí i manžel, který není rodičem dítěte, za předpokladu, že s ním žije ve společné domácnosti.

§ 34 Rodičovská zodpovědnost náleží oběma rodičům

§ 43 O opatřeních soudu, vyžaduje-li to zájem řádné výchovy dítěte

(2) Učinil-li orgán sociálně-právní ochrany dětí opatření uvedené v odstavci 1, nepotřebuje schválení soudu. Měnit nebo rušit taková opatření může orgán, který je učinil.

Zákoník práce č. 262/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů

§ 1 Tento zákon

- a) upravuje právní vztahy vznikající při výkonu závislé práce mezi zaměstnanci a zaměstnavateli; tyto vztahy jsou vztahy pracovněprávními,
- b) upravuje rovněž právní vztahy kolektivní povahy. Právní vztahy kolektivní povahy, které souvisejí s výkonem závislé práce, jsou vztahy pracovněprávními,
- c) zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství,
- d) upravuje též některé právní vztahy před vznikem pracovněprávních vztahů podle písmene a).

Nařízení vlády č. 469/2002 Sb., kterým se stanoví katalog prací a kvalifikační předpoklady a kterým se mění nařízení vlády o platových poměrech zaměstnanců ve veřejných službách a správě

§ 1 Rozsah působnosti

Toto nařízení stanoví katalog prací pro zaměstnance uvedené v § 1 odst. 1 zákona o platu.

§ 2 Vymezení některých pojmů

Pro účely tohoto nařízení se rozumí

- a) koordinací práce spočívající v aktivním působení na složky systému vymezeného příkladem práce (obory, agendy, práce) k dosažení jejich souladu,
- b) zajišťováním práce s plnou odpovědností za uskutečnění úkolů vymezených příkladem práce,
- c) komplexními pracemi práce zahrnující bezpodmínečně všechny části daného celku (systému) vymezeného příkladem práce,
- d) metodickým usměrňováním určování jednotných obecně platných způsobů dosažení určitého cíle,
- e) koncepcí vedoucí idea, myšlenková osnova a vůdčí záměr,
- f) oborem ucelená oblast společenských, technických nebo přírodních nauk, které jsou zpravidla i obsahem studia akreditovaných studijních programů,
- g) agendou souhrn věcně souvisejících prací, které tvoří ucelenou část určitého oboru včetně vazeb na ostatní agendy tohoto oboru, a
- h) organizací zaměstnavatel, organizační složka státu nebo územního samosprávného celku.

§ 3 Katalog prací

Katalog prací v příloze k tomuto nařízení stanoví v souladu s charakteristikami uvedenými v zákoně o platu zařazení prací (příkladů prací) do platových tříd podle jejich složitosti, odpovědnosti a namáhavosti a člení je podle druhu do povolání.

Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

MINISTERSTVO VNITRA

Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

MINISTERSTVO FINANČÍ

Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, ve znění pozdějších předpisů